

УДК 658.511:339.37

Орлик І.О.

аспірант

Львівської комерційної академії

Васильців Т.Г.

доктор економічних наук, професор,

завідувач кафедри «Фінанси і кредит»

Львівської комерційної академії

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ

У статті проаналізовано стан інноваційного розвитку, узагальнено та обґрунтовано напрями, механізми та засоби підвищення інноваційної діяльності в торгівлі в Україні, зокрема, на прикладі продажу керамічної плитки та сантехніки. Проведено оцінювання інноваційно-інвестиційної діяльності та рівня інвестиційного забезпечення розвитку роздрібних торговельних підприємств. Проаналізовано можливості мінімізації невизначеності в процесах і результатах інвестування в інноваційну діяльність торговельних підприємств з продажу керамічної плитки та сантехніки.

Ключові слова: інноваційна діяльність, підприємства роздрібною торгівлі, інноваційний розвиток, торговельні підприємства з продажу керамічної плитки та сантехніки, інвестиційно-інноваційні проекти, етап активізації інноваційного розвитку.

Орлик И.А., Васильцев Т.Г. ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИНВЕСТИЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛИ

В статье проанализировано состояние инновационного развития, обобщены и обоснованы направления, механизмы и средства повышения инновационной деятельности в торговле в Украине, в частности, на примере продажи керамической плитки и сантехники. Проведена оценка инновационно-инвестиционной деятельности и уровня инвестиционного обеспечения развития розничных торговых предприятий. Проанализированы возможности минимизации неопределенности в процессах и результатах инвестирования в инновационную деятельность торговых предприятий по продаже керамической плитки и сантехники.

Ключевые слова: инновационная деятельность, предприятия розничной торговли, инновационное развитие, торговые предприятия по продаже керамической плитки и сантехники, инвестиционно-инновационные проекты, этап активизации инновационного развития.

Orlyk I.A., Vasylytsiv T.H. HOW TO INCREASE EFFICIENCY INVESTMENT SUPPORT INNOVATION RETAILERS

The article analyzes the state innovation development, summarized and reasonable directions, mechanisms and means to enhance innovation in trade in Ukraine, particularly in the case of sale of ceramic tiles and sanitary ware. Estimation innovation and investment and the investment to ensure the development of retail trade enterprises. The possibilities to minimize uncertainty in the processes and results of investment in innovation activities of trading companies with sales of ceramic tiles and sanitary ware.

Keywords: innovation, retailers, innovative development, commercial enterprises with sales of ceramic tiles and sanitary equipment, investment and innovation projects, promotion of innovative development stage.

Постановка проблеми. У зв'язку з важливістю розвитку інноваційної складової роздрібною торгівлі з продажу керамічної плитки та сантехніки особливої актуальності набуває пошук нових форм інвестиційного забезпечення такої діяльності. Так, ефективне формування фінансово-інвестиційного потенціалу дозволяє вирішити безпосередні завдання достатньої фінансової підтримки впровадження інноваційних розробок, а також додаткові орієнтири, пов'язані з прийнятною фінансово-економічною ефективністю реалізації інноваційних операцій, зменшення комерційних ризиків створення і впровадження інновацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Трактуювання поняття та ролі інновацій та інноваційного розвитку торговельних підприємств знайшло своє висвітлення в роботах таких вітчизняних та зарубіжних вчених, як С. Ілляшенко [1], В. Зянько [2], В. Никифоренко [4], І. Підкамінний [5], А. Тофанчук [7], Ю. Шипуліна [9], Й. Шумпетер [10] та ін. Зокрема, у працях даних авторів розглядається питання визначення сутності інноваційної діяльності підприємств, її негативні аспекти та напрями їх подолання.

Мета статті полягає у визначенні та обґрунтуванні шляхів підвищення ефективності інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємств роздрібною торгівлі з продажу керамічної плитки та сантехніки в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У цілому перехід до інноваційної стратегії функціонування і розвитку передбачає докорінні зміни в діяльності суб'єктів господарювання, орієнтовані на досягнення довгострокових конкурентних переваг від інвестиційно-інноваційної діяльності. При цьому головними перешкодами імплементації інноваційних процесів здебільшого є недостатність інвестиційних ресурсів та вільних фінансових засобів, відсутність доступів до суб'єктів інвестиційної інфраструктури та інституційних інвесторів інноваційної діяльності.

Відзначимо, що формування інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємств роздрібною торгівлі з продажу керамічної плитки та сантехніки має стратегічний і довгостроковий характер, у значній мірі залежить від чинників зовнішнього середовища підприємства, хоча ініціювання таких бізнес-ідей відбувається в його структурних підрозділах, передбачає постійний пошук можливих джерел формування інвестиційного капіталу на інноваційні цілі [4].

Так, серед внутрішніх джерел інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності головну роль відіграє прибуток, що залишається в розпорядженні суб'єкта господарювання після сплати податків і інших обов'язкових платежів, а також реінвестований прибуток від продажу частини майна. Частину отриманого чистого прибутку об'єктивно доцільно

спрямувати на капітальні вкладення інноваційного характеру та створення власних інвестиційних фондів розвитку [7].

Важливою складовою внутрішніх джерел інвестування інноваційної діяльності роздрібних торговельних підприємств є амортизаційні відрахування, розмір яких залежить від особливостей управління основними засобами і застосованою політикою амортизації. Ураховуючи необхідність безперервного оновлення активної частини основних засобів, підприємства із роздрібною продажу керамічної плитки та сантехніки часто використовують прискорену амортизацію з метою формування накопичень для подальшого інвестування в інноваційну діяльність – важливу умову стабільності функціонування та забезпечення конкурентоспроможності. Натомість нерівномірне оновлення та накопичення зносу основних засобів порушує стабільність фінансово-економічних результатів через внутрішній борг та інвестування коштів у майбутні періоди. Власне, ці побоювання є однією з причин недостатнього використання підприємствами потенціалу амортизації, що призводить до накопичення зносу основних засобів та нераціонального використання цього джерела інвестиційних ресурсів. Амортизація залишається й важливим внутрішнім джерелом податкового та економічного стимулювання інноваційної діяльності підприємств роздрібною торгівлі [9].

Інші з внутрішніх джерел формування інвестиційного забезпечення реалізації інноваційних проектів підприємствами із роздрібною продажу керамічної плитки та сантехніки стосуються, до прикладу, страхових відшкодувань та імобілізації оборотних активів. Страхування та імобілізація власних інвестиційних джерел здатні інтенсифікувати використання фінансового капіталу в інноваційних цілях, формування спеціальних фондів інвестиційно-інноваційного розвитку, покращити фінансову дисципліну та оптимізувати структуру джерел фінансування реалізації інноваційних проектів.

До внутрішніх джерел фінансування інноваційної діяльності підприємств з продажу керамічної плитки та сантехніки в роздріб слід віднести й приріст окремих видів поточної заборгованості, зокрема, з оплати праці, бюджетом та позабюджетними фондами, за страхування та іншої внутрішньої кредиторської заборгованості. Але зрозуміло, що використання цих джерел інвестиційних коштів зумовлене збільшенням поточних зобов'язань підприємств за розрахунками чи непокритим збитком [5].

Окрім внутрішніх джерел, підприємствам із продажу керамічної плитки та сантехніки для інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності слід використовувати зовнішні, передусім банківські та бюджетні кредити, фінанси недержавних інвестиційних інституцій (лізинг, селенг, факторинг, форфейтинг), пайові, безоплатні та благодійні внески, гранти.

Серед зовнішніх джерел інвестування інноваційної (зокрема, довгострокової та ризикової) діяльності найбільш доцільно застосовувати довгострокові кредити банків та інших кредитних установ. Але складність доступу до таких інвестицій підтверджується високою вартістю обслуговування процентів за кредитами, слабкістю можливостей вітчизняного банківського кредитування. Не сприяє формуванню та ефективному використанню інвестиційного й фінансово-ресурсного забезпечення інноваційної діяльності підприємств роздрібною торгівлі відсутність прямих бюджетних кредитів та інвестиційних подат-

кових позик. Так, останніми роками існує виражена тенденція до зменшення обсягу державних інвестицій у реалізацію інноваційних проектів суб'єктів системи роздрібною торгівлі, а поодинокі практики не мають достатнього поширення та не опираються на підтримку інвестиційної інфраструктури [3].

Уважаємо, що перспективною формою залучення позикових інвестиційних роздрібних торговельних підприємств у цілях інноваційної діяльності є позабалансове кредитування недержавними інвестиційними фондами. Так, в умовах дефіциту інвестиційних ресурсів доцільно запроваджувати практику проведення лізингових операцій, що дозволить підвищити ефективність капіталовкладень в осучаснення торговельно-технологічного процесу та інноваційну модернізацію об'єктів торгівлі. Також актуальним є започаткування селенгової діяльності, що передбачає підвищення активності використання і оновлення необоротних активів та зовнішнього міжгалузевого партнерства, інвестиційно-інноваційного співробітництва [2].

Беручи до уваги те, що на вітчизняному ринку керамічної плитки та сантехніки переважають товари, виготовлені не на території України, роздрібним підприємствам слід запровадити форфейтингові операції, що дозволить мінімізувати валютні та кредитні ризики, поліпшити ліквідність інвестицій, зменшити рівень трансакційних витрат та полегшити доступ до ринку інновацій та їх фінансування. Більше того, завдяки таким операціям стає можливим залучення кредитів іноземних інвестиційних інституцій, створення спільних венчурних підприємств, використання потенціалу іноземних фондів прямого інвестування та інструментів інвестиційного лізингу при імпорті торговельного обладнання.

Усе більший вплив на формування інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності роздрібних торговельних підприємств мають пайові, безоплатні та благодійні внески, інвестиційні гранти. Так, актуальним є впровадження системи пайової участі персоналу в реінвестуванні прибутку, створення спільних з зовнішніми і внутрішніми суб'єктами фондів інноваційного розвитку, участь у підготовці і реалізації державно-приватних інвестиційних проектів з покращання інноваційної інфраструктури, започаткування діяльності кредитних спілок із залученням коштів підприємств і населення. Також важливо налагодити співпрацю з неурядовими організаціями та інститутами, які надають гранти і кредити на інноваційні цілі. Залучення коштів з таких джерел дозволяє оптимізувати структуру капіталу та інвестицій, використовувати механізми сіндіцированого кредитування, залучити банківські об'єднання до кредитування портфеля інноваційних проектів, використовувати можливості залучення фінансових ресурсів інститутів інвестиційного ринку, розширити сферу використання механізмів лізингового фінансування [6].

Особливістю сучасної концепції інвестиційного забезпечення умов для інноваційної діяльності у вітчизняній роздрібною торгівлі є те, що ефективність інноваційних процесів залежить не тільки від того, наскільки ефективна фінансово-економічна діяльність господарюючого суб'єкта, а від того, як налагоджене довгострокове співробітництво між учасниками ринкового середовища. Так, перспективним напрямом інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку роздрібних торговельних підприємств з продажу керамічної плитки та сантехніки може стати договірне об'єднання ресурсів підприємств,

що представляють різні стадії єдиного інвестиційно-інноваційного процесу. Йдеться про ініціювання створення та розширення участі у виробничо-торговельному регіональному інноваційному кластері. Уважаємо, що заради досягнення вищого фінансово-економічного результату, посилення коопераційних форм співробітництва, забезпечення вертикально-горизонтальної інтеграції, упровадження торгово-технологічних інновацій, диверсифікації форм і форматів торгівлі кластерна модель є одним з найбільш ефективних напрямів інвестиційної підтримки інноваційної діяльності підприємств роздрібною торгівлі. Ураховуючи, що інституційно-правові та фінансово-економічні механізми інвестиційно-інноваційної діяльності тісно взаємопов'язані, їх поєднання в рамках кластеру може бути представлене створенням, упровадженням і комерціалізацією всіх видів інновацій.

Звернімо увагу і на те, що створення інтегрованих інструментів партнерства й інвестиційно-інноваційного співробітництва на наступних етапах інтегрування та інформатизації передбачає перетворення суб'єктів господарювання на конкурентоспроможні комплекси динамічного інноваційного розвитку. Але управління їх діяльністю потребує необхідного інтелектуально-кадрового забезпечення, упровадження сучасних технічних засобів управління [1].

Створення локальних інтегрованих структур (кластерів) сприяє кращій реалізації цілей інноваційної діяльності та пошуку і налагоджуванню взаємозв'язків між учасниками спільної, у тому числі інноваційної, діяльності. Підвищення ефективності інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності потребує пошуку та впровадження нових організаційних форм залучення інвестицій, зокрема, створення стратегічних альянсів, спільної діяльності у складі фінансово-промислових груп, залучення кредитних ресурсів комерційних банків та інших фінансових інвесторів.

Важливою є участь підприємств роздрібною торгівлі у підготовці та реалізації спільно з державними і відомчими структурами інвестиційних проектів у забезпеченні соціально-економічного розвитку територій. Завдяки державній інвестиційній підтримці суб'єкти господарювання мають можливість реалізувати інвестиційні програми, у тому числі в роздрібній торгівлі. Крім того, це дозволить підприємствам сформувати позитивний імідж соціально відповідальної організації та надійну ділову репутацію у інвестиційному середовищі [7].

Водночас для активізації інвестиційно-інноваційної діяльності та зростання ділової активності в цілому актуально створити на засадах державно-приватного партнерства спільні фонди фінансування ресурсного забезпечення, які будуть лобювати інтереси господарюючого суб'єкта при реалізації бюджетних програм інвестиційного розвитку. Важливо передбачити й участь роздрібних торговельних під-

приємств у розвитку маркетингової інфраструктури цільового ринкового сегменту.

Висновки. Отже, важливим чинником підвищення ефективності інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємств роздрібною торгівлі виступають процеси залучення агенцій регіонального розвитку та організацій транскордонного співробітництва для реалізації комплексу організаційно-економічних заходів, спрямованих на покращання інвестиційного клімату в обраному ринковому сегменті. Відповідно, це забезпечить підприємствам-інвесторам інформаційно-консультаційну підтримку щодо започаткування та реалізації інноваційних проектів, пошуку джерел інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку, осучаснення бізнес-процесів. У такому разі інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності підприємств з продажу керамічної плитки та сантехніки в роздріб слід пов'язати упровадженням комплексу заходів щодо спрощення доступу до існуючих вітчизняних, міжнародних кредитних та інвестиційних ресурсів через залучення до участі у міжнародних конференціях, спеціалізованих симпозиумах, семінарах і конкурсах за участю іноземних та вітчизняних організацій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ілляшенко С.М. Маркетинг. Менеджмент. Інновації : [монографія] / За ред. С.М. Ілляшенка. – Суми : Папірус, 2010. – 621 с.
2. Зянько В.В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку : [монографія] / За ред. В.В. Зянько. – Вінниця : Універсум, 2008. – 397 с.
3. Найдюк В.С. Сутність та передумови інноваційного розвитку підприємств / В.С. Найдюк // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. – № 3. – С. 251–263.
4. Никифоренко В.Г. Інноваційний розвиток підприємств у контексті технологічного оновлення економіки / В.Г. Никифоренко, В.О. Кравченко // Вісник соціально-економічних досліджень ; Одеський національний економічний університет ; ред. З.М. Щербак. – 2013. – Вип. 2(49). – Ч. 1. – С. 48–53.
5. Підкамінний І.М. Інноваційний розвиток підприємств роздрібною торгівлі / І.М. Підкамінний, І.О. Совершенна // Бізнес Інформ. – 2013. – № 1. – С. 156–159.
6. Семенова Н.В. Совершенствование организационно-экономического механизма обеспечения инновационного развития предприятий розничной торговли : автореф. дис. ... канд. экон. наук : спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» / Н.В. Семенова. – Ульяновск, 2012. – 20 с.
7. Тофанчук А.Т. Соціально-економічні особливості інноваційного процесу / А.Т. Тофанчук, М.В. Колесник // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури : зб. наук. праць (економічні науки). – К. : НАУ, 2010. – Вип. 26. – С. 61–68.
8. Трансформаційні процеси в торгівлі України в умовах інтернаціоналізації : [монографія] / Л.О. Лігоненко, Г.М. Богославець, Г.Л. Піратовський [та ін.] ; за ред. Л. О. Лігоненко. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 334 с.
9. Шипуліна Ю.С. Розвиток теоретико-методологічних засад переходу підприємств на інноваційний шлях розвитку / Ю.С. Шипуліна, С.М. Ілляшенко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – Т. 1. – № 4. – С. 103–112.